

METSONLEHTIÄ

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) uutiskirje
Julkaisijat: Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö

6/2006

31. 8. 2006

METSON VAPAAEHTOISET KEINOT PURIVAT MAANKOHOAMISRANNIKOLLA

Maankohoamisrannikon metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi käynnistetty Merestä metsäksi -yhteistoimintaverkostohanke on onnistunut jopa odotettua paremmin. Määräaikaiseen tai pysyvään suojeluun on saatu kaikkiaan noin 370 hehtaaria eri kehitysvaiheissa olevaa maankohoamisrannikon metsää ja rantaniittyjä. Metsänomistajat kokivat hankkeen hyviksi puoliksi suojelun vapaaehtoisuuden, laajan keinovalikoiman ja avoimen tiedottamisen.

Oulun seudulla järjestettyyn retkeilyyn 24. 8. 2006 otti osaa kuufisenkymmentä henkilöä.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSON kokeilukausi on päättymässä. Tällä erää viimeisellä METSO -retkeilyllä 24. elokuuta esiteltiin maankohoamisrannikon metsien monimuotoisuutta turvaavaa Merestä metsäksi -yhteistoimintaverkostohanketta. Verkostokokeilu järjestettiin kahdella alueella, Pohjois-Pohjanmaalla Oulun seudulla ja Vaasan ympäristössä Pohjanmaalla.

Huomattava osa kokeilualueista suojeltiin

Maankohoamisrannikon metsien suojelu on edennyt hankkeen myötä merkittävästi. Pohjois-Pohjanmaalla yli 70 prosenttia kokeiluun tarjotuista alueista on suojeltu maanostolla, luonnonarvokaupalla ja ympäristötuella. Metsänomistajat tarjosivat suojeluun selvästi enemmän maita kuin mitä kokeiluhankkeeseen voitiin ottaa mukaan. Nyt suojellut alueet antavat huomattavan, noin viidenneksen lisän maankohoamisrannikon metsien suojelupinta-alaan. Monimuotoisuuden turvaamisen kannalta on tärkeää, että osa kokeilualueista rajoittuu vanhoihin suojelualueisiin.

Pohjois-Pohjanmaalla kokeilukohteiksi valittiin kaksi rannikkoaluetta; 420 hehtaarin laajuinen Pyhäjoen Hanhikiven niemi ja 40 hehtaarin Haukiputaan Halosenniemi, joka saatiin kokonaisuudessaan erilaisten suojelukeinojen piiriin. Kokeilukohteiden maanomistajilla oli mahdollisuus suojella alueensa vapaaehtoisesti valitsemallaan tavalla määräaikaisesti tai pysyvästi.

- Hankkeella pyritään säilyttämään maankohoamisen yhtenäisiä kehitys- eli suksessiosarjoja. Tämä ns.

Maankohoamisrannikon kostea lehtoa, jossa on huomattavan runsaasti lahpuuta. Hanhilehto, Pyhäjoki.

primäärinen sukkessio on näillä alueilla kasvillisuuden kehitymistä avoimesta merenpohjasta niityn, pajukon, lepikon ja koivikon kautta havumetsäksi. Kokeiluhanke onnistui hyvin, arvioi projektipäällikkö, Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaan metsänhoito- ja ympäristöpäällikkö Irmeli **Ruokanen**.

- Meidän toimintamallimme Oulun seudulla eroaa muista verkostohankkeista siinä, että kartoitimme etukäteen ilmakuvista, kaavoista ja erilaisista selvityksistä ne arvokkaat kohteet, jotka voitaisiin ottaa mukaan. Sen jälkeen lähestyimme näiden alueiden omistajia kirjeellä. Tämä täsmämarkkinointi selittää osaltaan tehon, jolla metsänomistajat saatiin mukaan.

Yhteistoimintaverkostossa 2004-2006 ovat Oulun seudulla mukana Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus ja ympäristökeskus sekä Pohjois-Suomen metsänomistajien liitto.

Tietoa metsäammattilaisilta ja mediasta

Rannikon metsäkeskuksen osahankkeessa metsänomistajien liitolla ja metsänhoitoyhdistyksillä on erittäin keskeinen rooli uusien sopimusten markkinoinnissa.

- Tarvittiin maastokoulutusta, avointa keskustelua ja vanhojen Natura-solmujen aukomista ennen kuin voitiin siirtyä seuraavaan vaiheeseen. Kun kaikkien toimijoiden metsäammattilaiset olivat merenrantalehdossa yhdessä pohtineet sukkessiosarjoja ja lahopuun merkitystä alueellisen ympäristökeskuksen asiantuntijan kanssa, voitiin jo ruveta puhumaan sopimuksista ja korvauksista. Olemme yhdessä pystyneet luomaan uuden toimintamallin, kertoo metsänhoitopäällikkö Annikka **Selander** Metsäkeskus Rannikosta.

Metsäsuunnittelija Björn **Stenmark** vastasi Rannikon alueella neuvotteluista metsänomistajien kanssa.

- Me puhuimme vapaaehtoisen suojelun mahdollisuuksista muun muassa metsänhoitoyhdistyväelle suunnatuissa koulutustilaisuuksissa sekä mediassa. Ja juttu paikallislehdessä innosti heti metsänomistajia ottamaan yhteyttä minuun. Viidakkorumpu levitti sitten erittäin nopeasti tietoa sen jälkeen kun ensimmäinen metsänomistaja oli tehnyt luonnonarvokaupan metsäkeskuksen kanssa. Tarjouksia on nyt tullut enemmän kuin mitä kokeiluhankkeeseen on voitu ottaa mukaan, kertoo Stenmark.

Vapaaehtoisuus ja suojelukeinot saivat kiitosta

Metsänomistajien ensireaktio uuteen suojeluhankkeeseen oli epäilevä.

Ensimmäisen luonnonarvokauppasopimuksen Pohjois-Pohjanmaalla solminut Kauko Ojala on tyytyväinen Metson vapaaehtoisin keinoin. Vaikka hanke aluksi hieman epäilyttikin, vetivät luonnonarvokaupan tarjoamat mahdollisuudet suun jo hymyyn.

- Ensimmäisessä kokouksessa liikkeellä oltiin hieman varoen, mutta kun ehdot selvisivät, mukaan lähdettiin joukolla. Meille on tärkeää, että suojelu tapahtuu vapaaehtoisesti, ja että alueet voi halutessaan pitää omassa omistuksessaan, kertoo ensimmäisenä luonnonarvokauppasopimuksen Oulun seudulla solminut Kauko **Ojala**.

Halosenniemen alueella metsiä omistavat Pirkko ja Ahti **Liukkonen** lähtivät myös innolla mukaan. Liukokset edustavat yhä kasvavaa etämetsänomistajien joukkoa, sillä he asuvat Naantalissa.

- Kyllä tällaiseen hankkeeseen oli helppo osallistua. Meistä on tärkeää, että valtio tulee tällä tavoin mukaan suojelutalkoisiin, eivätkä kustannukset jää vain metsänomistajien vastuulle. Huomattava osa Euroopan luonnontilaisista metsistä sijaitsee täällä pohjoisessa ja on tärkeää, että me osoitamme vastuumme metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Merenkurkun alueesta tehtiin luonnonperintökohde ja sekin osoittaa tämän alueen luonnon olevan suojelemisen arvoista, arvioi Ahti Liukkonen.

Liukokset toivovat, että METSOon liitetyllä alueella tehtäisiin monimuotoisuuteen liittyvää tutkimusta, ja

JAN LINDSTRÖM

Naantalilaiset Pirkko ja Ahti Liukkonen liittyivät koivikkonsa Merestä metsäksi -yhteistoimintaverkoston mielellään. Etämetsänomistajina he toivovat saavansa tietoa alueen monimuotoisuuteen liittyvistä tutkimustuloksista esimerkiksi internetin kautta.

että tuloksista kerrottaisiin myös metsänomistajille.

- Yhteistoimintaverkoston tarjoamat vapaaehtoiset suojelukeinot otettiin kaiken kaikkiaan hyvin vastaan metsänomistajien keskuudessa. Luonnonarvokaupan suuri suosio perustui ilmeisesti 10 vuoden määräaikaisuuteen ja maan omistusoikeuden säilymiseen. Perintömaan säilyttäminen suvun hallussa on tärkeä tunneasia useille metsänomistajille, korostaa Ruokanen.

- Merkittävä kokeilun tulos oli myös se, että virkamiesten ennalta rajaama arvokas ja laajakin alue voidaan saada täysin tai lähes täysin suojeltua vapaaehtoisesti, kun tarjolla on useita vaihtoehtoisia suojelukeinoja. Onnistuminen edellyttää kuitenkin, että metsänomistajille tiedotetaan mahdollisuuksista kirjeitse ja häntä neuvotaan metsänsä suojeluarvoista.

Luonnonarvokauppa suosituin

Kokeilualueiden metsänomistajat päättivät suojella Oulun seudulla vapaaehtoisesti joko pysyvästi tai määräaikaisesti noin 250 hehtaaria metsää. Tämän lisäksi alueella on noin 80 hehtaaria jo ennestään eri tavoin suojeltuja alueita.

Vapaaehtoisia määräaikaisia luonnonarvokauppasopimuksia on tehty 14 maanomistajan kanssa yhteensä 163 hehtaarin alueesta ja ympäristötukisopimuksia solmittiin neljän maanomistajan kanssa 11 hehtaarin alalta. Luonnonarvokaupassa maanomistaja ylläpitää sovittuja luontoarvoja tietyllä kohteella rahoitusta vastaan. Valtiolle on ostettu kolmelta maanomistajalta kaikkiaan 26 hehtaaria metsää luonnonsuojelualueiksi. Työn alla on vielä 18 hehtaaria ympäristötukikohteita.

Luonnonarvokauppasopimuksissa keskimääräinen hehtaarikorvaus kymmenen vuoden ajalta oli 565 €. Ympäristötukisopimuksissa korvataan keskimäärin 406 € hehtaarilta kymmeneltä vuodelta. Maanostossa hehtaarimääräinen kertakorvaus nousi 6 400 euroon hehtaarilta osin siksi, että mukana oli arvokkaita rantatontteja.

Rannikon alueella kaikkiaan 63 metsänomistajaa on tarjonnut metsiään suojeltavaksi. Pilottialueista toinen perustettiin Halsön alueelle Korsnäsiin ja toinen Raippaluodon saarelle. Luonnonarvokauppasopimuksia on solmittu kahdeksan, niiden yhteispinta-ala on noin 30 hehtaaria. Neuvotteluja on edelleen käynnissä. Metsätalouden ympäristötuen piiriin tuli kaikkiaan kymmenen hehtaaria.

METSOLle kaivataan jatkoa

METSO on tuonut suomalaisen metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen aivan uudenlaisia keinoja, jotka perustuvat ennen kaikkea metsänomistajan halukkuuteen suojella omia metsiään. Kokeiluhanke päättyy ensi vuonna. Projektipäällikkö Mikko **Kuusinen** ympäristöministeriöstä summasi yhteen viiden vuoden aikana saatuja kokemuksia retkeilypäivän seminaariosuuden lopuksi.

- On selvää, että monimuotoisuuden turvaamisen tehostamiselle on edelleen tarvetta. Koska vapaaehtoiset keinot ovat saaneet myönteisen vastaanoton, tulisi niillä olla keskeinen rooli jatkossa. Tässä työssä tarvitaan kuitenkin monipuolista keinovalikoimaa, jossa muun muassa talousmetsien luonnonhoidolla, neuvonnalla ja nykyisten suojelualueiden ekologisen tehokkuuden parantamisella on oma sijansa. Keskeistä on riittävän rahoituksen turvaaminen vuoden 2007 jälkeen, Kuusinen muistutti.

Luonnonsuojelualueiden ennallistamista ja hoitoa tulee Kuusisen mukaan jatkaa vuoden 2012 jälkeenkin. Lisäksi tutkimustietoa tarvitaan edelleen sekä monimuotoisuudesta että sen turvaamisen keinoista.

Maa kohoaa merestä noin 1 cm vuodessa Kalajoen seudulla.

Monimuotoisuuden kehittymisestä tarvitaan niin ikään seurantatietoa jatkossakin.

Apulaisosastopäällikkö Pentti **Lähteenoja** maa- ja metsätalousministeriöstä oli päivän loppupuheenvuorossaan samoilla linjoilla. METSO on hänen arvionsa mukaan muuttanut monimuotoisuuden turvaamista Suomessa peruuttamattomasti. METSO:n tärkein ansio on hänen mukaansa se, että metsänomistajien suoje-

lumuönteisyys on selvästi lisääntynyt vapaaehtoisten keinojen myötä. (Alkuperäinen teksti: Jan Lindström, Tapio)

Lisätietoja Merestä metsäksi hankkeesta:

Projektipäällikkö, Metsänhoito- ja ympäristöpäällikkö Irmeli Ruokanen, Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa, p. 0400-286 030

Metsäsuunnittelija Björn Stenmark, Metsäkeskus Rannikko, p. 050 527 2309

Lisätietoja kokeiluhankkeista: www.mmm.fi/metso/uudet_suojelun_keinot/. ylitarkastaja Marjukka Mähönen, maa- ja metsätalousministeriö, p. (09) 160 54 626
projektipäällikkö Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö, p. (09) 160 39 350.

Tulossa:

4.-6.9.2006 MOSSEn loppuseminaari Hanasaressa

6.9.2006 Kirjan "METSO:n jäljillä - Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman tutkimusraportti" julkaiseminen

Marraskuu 2006: METSO:n arviointiraportti

METSO:n verkkosivut: www.mmm.fi/metso tai www.ymparisto.fi/metso

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

mmm.fi

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ